

ЮРІЙ ЗБАНАЦЬКИЙ
ГВАРДІЇ САВОЧКА

ЮРІЙ ЗБАНАЦЬКИЙ

ГВАРДІЇ САВОЧКА

Оповідання

Для дошкільного віку

Художник Олександр Мікора

ВИДАВНИЦТВО ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ «ВЕСЕЛКА»
КИЇВ 1977

ГВАРДІЇ САВОЧКА

Це було в ті часи, коли Радянська Армія гнала з нашої землі фашистів.

Гвардійський полк вступив у одне невеличке село. Тут зовсім не було людей. Та й саме воно було спалене до останньої хати.

Зупинились у селі тільки кашовари. Вони видавали обід бійцям, які проходили дорогою. Довгенько тривав той солдатський обід. Одні відходили, інші приходили. Підставляли похідні казаночки, на ходу сьорбали гарячий борщ. І вже тільки тоді, коли повз кухню пройшов увесь полк, почали збиратися в дорогу кашовари.

Саме в цей час, немов з-під землі, виріс біля кухні маленький хлопчик. Солдати аж остовпіли з подиву.

— Дяді, а ви вже наші?

— Наші, наші, — відповіли хлопчикові. — А ти ж звідкіля взявся?

— Коли фашисти людей виганяли та село палили, то я в окопчику заховався.

Оглянули той окопчик. З подиву хитали головами.

— А тебе як звать, хлопче?

— Савочка...

— То ти, мабуть, і їсти хочеш?

Савочка тільки облизнувся.

Кашовари щедро почастиували хлопчика. І вже зібралися в дорогу.

— Дяді, візьміть і мене з собою.

Порадившись, кашовари сказали:

— Добре, Савочко. Будеш ти сином нашого полку.

Через кілька днів йому пошили манюсінькі чобітки, шинельку. Плечі окрасили сержантськими погонами. А на голову Савочка надів солдатську шапку. Ніякі морози не страшні були малому вояці: що шинеля гріла, а що — гаряча похідна кухня.

Дуже любили Савочку і солдати, і офіцери.

Часто, бувало, кликали:

— Сержант Савочко!

Савочка негайно ж кидався на поклик, хвацько козиряв, доповідав дзвінко:

— Гвардії Савочка з'явився!

— Молодець, Савочко.

— Служу Радянському Союзу!

Бувало, його запитували:

— А хто твій татусь, Савочко?

— Гвардійський полк, товаришу командир! — чітко доповідав хлопчик.

— А хто мама?

— Кухня, товаришу командир!

Присутні аж за животи хапались. Хитро посміхався і Савочка. Він розумів і любив дружні жарти.

ЄДИНИЙ ВАРТОВИЙ

З якогось часу фашистські літаки майже щодня пролітали якраз над нашим партизанським табором. Кожного ранку табуном, а найчастіше поодинці на схід пропливали величезні транспортні літаки. Увечері повертались назад і летіли над нашим лісом до зухвалості низько.

Партизани кілька разів відкривали по літаках вогонь, та літаки швидко зникали за деревами. Стрільба не давала ніяких наслідків.

У таборі жив дід Антип і його сімнадцятирічний онук Федько-кулеметник. Дід Антип щоразу кидав літакові вслід:
— Літаєш, щоб на тобі пір'я облетіло.

Федько мовчав, але частіше за всіх пускав літакові вслід довгу кулеметну чергу.

Якось дід і онук довго радилися, ходили чогось поза табором, дивилися на верхівки дерев. А потім дід, що працював конюхом у загоні, поїхав на день у своє село. Село було майже цілком спалене фашистами. На дідовому дворіщі лишився лише один осокір, на якому кожного літа жив чорнокрилий лелека.

Дід заліз на дерево, зруйнував старе гніздо і забрав колесо, де було намощено лелечине гніздо.

Федько, видряпавшись на найвищу сосну поблизу від табору, влаштував те колесо на самому вершечку. Нижче на товстому гіллі зробив неширокий поміст. До колеса він прикріпив ручний кулемет. Тепер кулемет, закріплений на колесі, легко повертався в усі боки.

Федько засів на сосні. Та літаки в той день, мов навмисне, йшли стороною, далеченько від табору. Так було і другого дня.

Третього дня Федько спустився на землю, щоб попоїсти, і саме в цей час літак пройшов над сосною так низько, що, здавалося, мало не зірвав Федькового колеса. Ох, і шкріб же чуприну партизан! Після цього і ночував на помості. Вже дід подавав йому й суп на сосну по шворці.

І Федько свого дочекався. Якось на шостий чи сьомий день важкий ширококостий літак з'явився якраз над Федьковою сосною. Дуло кулемета швидко націлилося прямисінько йому в голову.

Разів зо три диркнув кулемет. Літак схитнувся, зачмихав димом, блиснуло під крилом рухливе полум'я. За мить літак зник з-перед очей, а ще за хвилину почувся важкий удар об землю і страхітливий вибух.

— Ура! — закричав Федько на своїй сосні і з радістю мало не звалився на землю.

Ще днів з десять просидів партизан у засідці, — та літаки більше не літали над нашим лісом. Відбили їм охоту.

Згодом Федько покинув своє колесо.

В загін кожного дня приходили нові партизани. Табір весь час зростав. Сосна, з старим колесом на верхівці, вже була

не за табором, а майже посеред табору. Та на неї ніхто не звертав уваги.

Якось навесні, коли до нашого лісу повернулись бажані гості — птахи, на Федьковій сосні оселились лелеки.

Лелеки мостили на колесі гніздо. Партизани спостерігали їхню роботу і радісно посміхались. Особливо радів дід Антип.

— Що не кажи, а лелека — розумний птах. До людей горнеться. Не в село спалене летить, а туди, де люди... Так-то...

І дід Антип походжав гордовито, хозяйським оком окидав увесь табір. Він почував себе, мабуть, як удома.

Минуло кілька тижнів. Лелека годинами простоював на гнізді. Втягнувши одну ногу, він вартував коло своїх діток.

Одного ранку партизани залишили свій табір. Все було складено на вози, старшини ще раз перевірили, чи нічого не забуто в таборі.

Вже майже збирались рушати, коли Федько раптом ударив себе долонею по лобі і прожогом кинувся на лелечину сосну.

— Ти куди?

— По колесо. Може, через новий табір літаки літатимуть.

— Я тобі дам колесо! — закричав на онука дід. — Не чіпай лелек! Я тобі нових десятеро коліс, коли треба, здобуду...

Федько повагався якусь мить і поліз назад.

За півгодини завмер, обезлюднів колись гомінливий і рухливий табір.

Тільки на високій сосні залишився сторожувати лелека — єдиний вартувий.

ЖУРАВЛИК ПОЛЕТІВ У МОСКВУ

Щовечора і кожного ранку на болоті курликали й танцювали журавлі.

Болото це велике: широке і довге, густо вкрите зеленим купинням. Треба йти по ньому вмючи, бо потрапиш у багнюку — поминай як звали: поглине тебе ненажера трясовина.

Тут кожного літа жили журавлі. З'являлись вони ранньою весною. Тільки закигикають чайки — так і слухай: через день-два засурмлять на болоті перші журавлі.

Наш партизанський табір зимував у лісі під самим болотом. Отож партизани спостерігали, як прилетіли весною журавлі, як вони влаштувалися на голих купинах.

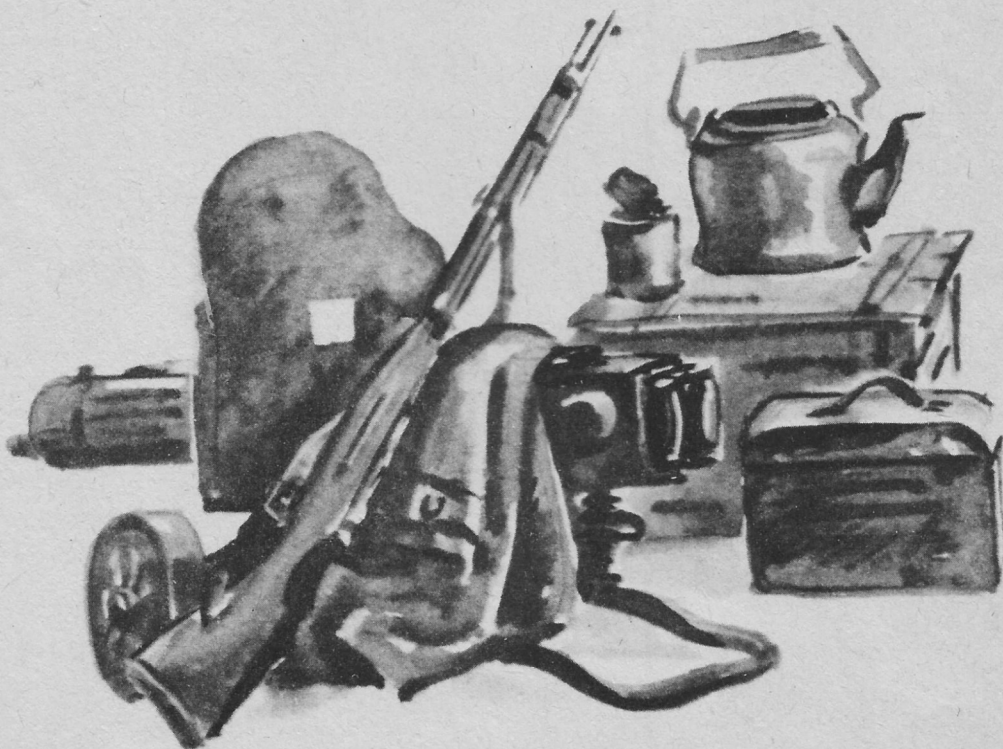
У нашому таборі жив шестилітній партизан Петрик. Вечорами він виходив на околицю лісу, вилазив на похилий дубок, влаштовувався між двома гілками, немов на стільці, і подовгу дивився на болото.

На болоті танцювали журавлі. Петрик, не моргаючи, дивився на ті кумедні танці і тільки посміхався.

Згодом розпустилися дерева, піднялася вгору трава. За деревами не видно вже було в траві журавликів. Тільки чулася вечірня немудра журавлина пісня.

Якось налетіли на наш табір фашистські літаки. Кинули вони великі бомби і на село, і на болото, і на партизанські житла. Кількох чоловік поранило тоді осколками. Поранило і маленького Петрика.

Він лежав у санітарній землянці мовчазний, блідий, з заплаченими очима. Лише інколи болісно зітхав і просив:

— Водиці.

Одного разу він посміхнувся уві сні і сонно проказав:

— Журавлики.

Після цього Петрик трошки пожвавішав. Коли заходив до нього в палату лікар, він просив:

— Розкажіть мені про журавликів.

Лікар охоче сідав до нього на ліжку і розповідав історію про молодого журавлика, який літав зимувати у далекі теплі краї.

— А він через море летів?

— Через море, Петрику.

— А море велике?

— Без кінця, без краю. Цілий тиждень летять журавлі.

— І ніде не сідають?

— Ніде.

— Бідненькі, — зітхає Петрик. — Коли виросту і стану льотчиком, я літаком журавликів возитиму через море.

— Возитимеш, — згоджується лікар, залишаючи Петрика.

А Петрик ще довго не спить, все думає про цибатих журавликів.

Одного разу Петриків старший брат похвалився, що на болоті вже з'явилися молоді журавлики. Петрик аж почервонів од хвилювання, його очі спалахнули живими вогниками.

— От би мені журавлика! Я б і видужав швидше.

Через два дні Петриків брат зайшов до палати. В руках він тримав сірого невеликого цибатого журавлика. Петрик вперше підняв угору худенькі тремтячі руки і взяв птаха.

Журавлик кілька днів жалібно попискував, кличучи на поміч маму, а потім звикся.

Він подовгу сидів біля Петрика, а той годинами не зводив з нього очей.

Одної ночі на партизанському аеродромі приземлився московський літак. Він привіз у ліс партизанам автомати, патрони, гранати. А в Москву мав забрати всіх поранених партизанів.

Полетів у Москву і малий Петрик. Він не залишив свого журавлика. Коли йому сказали, щоб випустив птаха, Петрик відповів:

— А потім що? Він сам через море летітиме? В нього ж крильця болітимуть. І він теж хоче у Москву...

Коли літак піднявся вгору, ми всі дивились йому вслід. Махали хустинами, руками. А він, не описавши традиційного кола, вирівнявся і полетів прямо на схід.

Літак зменшувався і зменшувався, танув у місячному сяйві, губився серед зір.

І на мить здалося: то не велетень-літак, то маленький Петриків журавлик піднімався все вище і вище.

З М І С Т

ГВАРДІЇ САВОЧКА	3
ЄДИНИЙ ВАРТОВИЙ	6
ЖУРАВЛИК ПОЛЕТІВ У МОСКВУ	11

Юрий Олиферович Збанацкий
ГВАРДІЇ САВВУШКА
РАССКАЗЫ

(На українском языке). Для дошкільного возраста

Художник Александр Ильич Микора

Издательство «Веселка», Киев, Бассейная, 1/2

Редактор Є. А. Горєва. Художній редактор В. А. Кавун. Технічні редактори В. І. Дмухар, М. А. Калиш. Коректор В. В. Богачевський. Здано на виробництво 14. VI. 1976 р. Підписано до друку 27. X. 1976 р. Формат 84×108¹/₁₆. Папір офс. № 2. Фіз. друк. арк. 1. Обл.-вид. арк. 1,15. Умовн. друк арк. 1,68. Тираж 300 000. Зам. 1273. Ціна 12 коп. Видавництво «Веселка», Київ, Басейна, 1/2. Львівська книжкова фабрика «Атлас» республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкнига» Держкомвидаву УРСР, Львів, Зелена, 20.